

Forn de calç 1 del carrer de la Pedrera

Matadepera

Ubicació

Comarca:	Vallès Occidental
Lloc/Adreça:	Carrer de la Pedrera, s/n
Emplaçament	Sud-oest del Turó de Calderols – Vessant hidrogràfic esquerra de la Font de Querol. Entrant pel carrer de la Pedrera, en el marge dret, per sota del carregador.
Alçada:	490
Coordenades:	
Latitud:	41.60904
Longitud:	2.01664
UTM Est (X):	418063
UTM Nord (Y):	4606837

Classificació

Número de fitxa	08120 - 163
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Element arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani
Segle	XVIII-XIX
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	La vegetació l'està malmetent. Al seu interior hi creix una alzina. En moment de la seva documentació es va haver de desbrossar el seu interior i perímetre, ja que quedava amagat per la vegetació. Corre perill de destrucció per l'edificabilitat del sòl.
Protecció	Inexistent
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	8170807DG1087S0001MK
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart

Descripció

Forn de calç situat en el marge, entre els carrers de Marc Comerma i el carrer de la Pedrera.

El seu accés es pot fer de dues maneres. Entrant per aquest darrer, un cop s'acaba l'asfalt, a mà dreta, en el marge hi ha el que sembla un camí obert per una excavadora (que coincideix en part amb l'antic carregador). Accedint-hi des d'aquí s'ha d'anar guaitant al costat esquerra perquè ben aviat es veu la part superior de l'olla. Si l'accés es fa pel carrer de la Pedrera, un cop s'acaba l'asfalt, una dotzena de metres més endavant, a mà dreta.

L'olla està excavada en el marge i és de planta circular (mesura 4 m de diàmetre i 3 m d'alçada actual). No s'observen restes de rubefacció a les parets i no conserva el coronament de pedra.

Una part de la façana s'ha enfonsat, i la boca o no es conserva o està colgada per la terra del propi marge. No s'observen restes de cap passadís d'accés. No presenta contraforts murats. La boca d'accés a la cambra de combustió o fogaina estava orientada al sud-oest.

No s'ha realitzat cap intervenció arqueològica ni de consolidació. A mà esquerra mateix formant part del mateix conjunt hi ha un segon forn.

Observacions:

Aquest conjunt s'ha pogut localitzar gràcies al senyor Oriol Badia.

Història

Els forns de calç són construccions que es troben arreu de Catalunya i en nombre important al municipi de Matadepera. Fets de pedra, maó i fang o morter de calç, al seu interior es feia una combustió de llenya per a obtenir calç. Aquest material era emprat en la fabricació del morter de calç, indispensable per a la construcció (barrejant-lo amb aigua i sorra). També servia per impermeabilitzar les cisternes i els safareigs, així com per desinfectar. També tenia un ús agrícola per a desinfecció de paràsits de la terra, o per ensulfatar les plantes contra les plagues.

El procés de transformació de la pedra en calç es feia per combustió, mitjançant un pou o olla, de planta circular i alçat cònic, excavat dins d'un marge o parcialment a la roca. Es necessitaven temperatures entre els 800° C i els 1.000 °C perquè el carbonat càlcic s'alliberés de l'anhídrid carbònic i passés a òxid de calci. Però per aconseguir aquest procés, es necessitava una preparació llarga i feixuga. Aquestes tasques duraven al voltant d'un tres mesos i començaven entre el gener i el febrer, quan les feines agrícoles eren més escadusseres.

Primer de tot, es necessitava combustible, que s'obtenia desbrossant el bosc. El següent pas era el d'arrencar la pedra amb pics, maces, martells, escodes i malls. Després es transportava la pedra i els feixos de branques amb els carros o mules fins al forn. Aquest s'omplia posant de forma circular les pedres depenent de la seva mida, sempre començant per la part inferior i disposant-les damunt del pedrís o banqueteta circular que s'hi havia fet prèviament. Aquesta feina era de màxima importància perquè en depenia tota la cuita. Això permetia crear un buit al seu interior, com si es tractés d'una barraca de pedra

seca sobre la qual s'aniria omplint fins arribar a la corona, al capdamunt, mentre que aquest buit permetria col·locar i alimentar la cuita en cas de necessitat emprant el gavell; una mena de forca.

Un cop s'encenia el foc, es deixava encès els dos primers dies amb una faixa que es tapava a poc a poc. Se sabia que el forn era cuit quan sortia una flama blanca i les pedres es posaven ben vermelles, com la brasa. Quan aquest procés d'encesa començava ja no es podia aturar fins que el mestre calcinaire donava per bona la cuita.

Calien entre una dotzena i una quinzena de dies per tenir la pedra a punt. Després en calien una vintena més per refredar-se. La calç viva s'apagava llençant-hi aigua, transformant-se així en hidrat de calç o calç morta. Després d'aquest procés ja es podia desenfornar i transportar la calç en carros fins a la seva destinació.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARBÓS, Maria; IBARZ, Joan; PIÑOL, Isidre (2003). Els forns de calç a la comarca de les Garrigues. Vida i treball entorn de la producció de calç: Els forners de Tarrés. Col·lecció d'Estudis Locals, Lo Plançó, núm. 3. Editorial Fonoll i Ajuntament de Tarrés.

BALLBÉ i BOADA, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i Menestrals. Ronda Vallesana, 9. Terrassa. Editorial Ègara.

FERRER ALÒS, Llorenç (2015). Eines i feines dels oficis. Edicions Brau. Barcelona.

FONT, Xavier ; JUAN-MUNS, N. et al. (1989). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya.

GRAUS, Ramon i ROSELL, Jaume (2010). Història de la construcció a la Catalunya contemporània. Apunts del curs. Secció d'Història de la construcció del departament de Composició Arquitectònica. Universitat Politècnica de Catalunya.

ROSELL, Jaume i SUBIRATS, Miquel (1987). La producció de calç, ahir. El procés pre-industrial de producció de calç, a la comarca del Montsià. Col·legi Oficial d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics de Barcelona.

